

İnat Eden ve “Hayır” Diyen Çocukla Nasıl Başa Çıkabilirsiniz?

İnsan beyninin gelişimi yaklaşık 25 yaşına kadar sürer. Sinirbilimciler, beyinde ilki 2-3 yaşlarında, ikincisi ergenlikte olmak üzere iki kez nöron patlaması yaşandığını ve bu dönemde kişilik gelişiminde köklü değişikliklerin meydana geldiğini söylüyor. İşte bu evrelerde, insan kendisine yöneltilen her müdahaleyi, tehdit olarak algılar ve “hayır” sözcüğüne sarılarak kişiliğini korumaya çalışır. Yetişkinlikte ise, kişilik artık oturmuştur ve angarya olarak gördüğü sorumluluklardan kurtulmak için “hayır”ın yıkıcı etkisini yumuşatmaya çabalar.

Bir başkaldırı silahı olarak “hayır”

Uzmanlar, belirli bir yaş aralığında çocukların “hayır” sözcüğüne sığınmalarının altında, yaşamlarının tüm kontrolünü ebeveynlerine kaptırmama çabasının yattığını belirtiyor.

“Hayır” sözcüğünü ilgili ilgisiz her yerde kullanan çocuklar, bu tavırlarıyla ebeveynlerinin sabrını deniyor gibidir. Özellikle 2 yaşına basan çocuklarda birdenbire başlayan bu “hayır” merakı, ne yazık ki başladığı gibi anında bitmez; 2 yaş ve ötesinde de devam eder.

Çocuk gelişimi konusunda, yakın zamanda yapılan bir araştırma **2 ve 3 yaş aralığındaki çocukların, bir saat içine anne-babasına yaklaşık 25 kez itiraz ettiğini** ortaya koyuyor. Bu durum ebeveynler açısından çok yorucu olsa da, Baylor Tıp Fakültesi'nden psikiyatri ve davranışbilimcisi **John Sargent** bunun, çocuğun kişilik gelişim için çok yararlı olduğunu söylüyor: *"Bu yaşta, çocuklar, özgüvenlerini kazanmak, iradelerini kanıtlamak için ebeveynlerini zorlarlar. Şunu unutmayın ki, çocuğunuz için çok büyüktür ve gizemlerle doludur. Çocuk doğal olarak bu koşullarda kendini çok güçsüz hisseder; "hayır" diyerek yaşantısının kontrolünü yalnızca sizin ellerinize bırakmamaya çalışır."*

Ebeveynlere Öneriler

Ebeveynler bu dönemde, çocukların kişiliğine zarar vermeden ve sinir hastası olmadan neler yapabilir? Uzmanların önerileri şöyle:

- **Seçenek sunabilirsiniz:** Bu dönemde iki seçeneğin yeterli olduğunu ileri süren George Mason Üniversitesi'nden Gelişimsel Psikolog Susanne Denham, "Beyaz çorabı mı, yoksa kırmızı çorabı mı giymek istiyorsun?", Süt mü içeceksin, meyve suyu mu?" gibi, seçenekleri ikiye sınırlamanın genellikle işe yaradığını söylüyor. Sayı sayarak zamanı kısıtlamanın dayarar sağlayacağına dikkat çeken Denham, "Çocuğa "10'a kadar saydıktan sonra, seçimini yapacaksın. Eğer yapmazsan, senin yerine ben yaparım." diyerek, ona tanınan zamanın sonsuz olmadığını öğretebilirsiniz." diyor.
- **Hayır dışında bir tepki öğretebilirsiniz:** Çocukların sürekli olarak "hayır" demesinin bir nedeni de, sözcük dağarcığının çok kısıtlı olmasıdır. Sözcük dağarcığını geliştirmesi için, "hayır"ı oyuna dönüştürmenizi öneren Denham, şu türdeki sorularla çocuğa farklı yanıtlar yükleyebileceğinizi söylüyor:
  - "Hayır"ın tam tersi nedir?
  - "Evet" ile "hayır" arasında ne vardır? (Belki, olabilir vb.)

- "Hayır" nazik bir şekilde nasıl söylenir? ("Hayır, teşekkür ederim." gibi)

- **"Hayır" sözcüğünü az kullanın:** Çocuğunuzun "hayır" sözcüğünü bu kadar sık kullanmasının nedeni belki de, bu sözcüğü sıklıkla duymasıdır. Durum böyle ise, "hayır" yerine başka seçenekler kullanmayı deneyin. Özellikle, koşullara uygun uzun cümleler kurabilirsiniz. Örneğin, "Merdivenlerde oynamak tehlikelidir; halının üzerinde oynamaya ne dersin? Hayvanlara vurulmaz; bağırmadan alçak sesle konuşabilirsin." gibi.
- **Taklit etmesinin yolunu açın:** Çocuklar taklit etmeyi ve büyükler gibi davranmayı sever. Çorap giymeye yanaşmıyorsa, şu taktiği deneyin: "Hava soğudu. Ayaklarım üşüdü. Gidip daha kalın bir çorap giyeceğim. Senin de ayakların üşümüştür. Hadi, gidip çoraplarımızı giyelim."
- **Sağlam durun; taviz vermeyin:** Ebeveynlerin en büyük kabusu, çocukların sokak ortasında veya kalabalığın içinde inatlaşmaya başlamasıdır. Bu durumda çocuğu, durduğu yerden kuvvet kullanıp götürebilirsiniz. Denham, bu gibi durumlarda şöyle davranılmasını öneriyor: "Çocuğunuzun da bir iradesi vardır. Ancak bunu her istediği yerde ortaya koyamayacağını da öğrenmeli. Şu konuşma belki işe yarayabilir: "Şu durum sana seçenek sunmaya uygun değil. Burada seçim yapma hakkın yok. Bundan hoşlanmadığını biliyorum Özür dilerim; ama böyle olması gerekiyor." Veya mevkini kullanın: "Ben senin annemim, burada beni dinlemen gerekiyor."